

HÖGBERG, LARS ERIK

Ruts besök i Ost-Turkestan : av L. E.
Högberg

Svenska missionsförbundets förlag
1917

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

*Teol.
Allm.
Lamb. J. Allen*

**SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS
SÖNDAGSSKOLBIBLIOTEK**

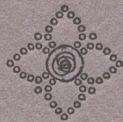
Serie II. Missionsberättelser.

N:o 1,

Ruts besök i Ost-Turkestan

Av

L. E. Högberg

STOCKHOLM 1917
SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS FÖRLAG

Kungl. bibliotekot

0 0000 000138262

RUTS BESÖK I OST-TURKESTAN

AV

L. E. HÖGBERG

STOCKHOLM 1917
SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS FÖRLAG

STOCKHOLM 1917
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

I.

Ruts ankomst till Ost-Turkestan.

Min kära lilla Rut!

Din farbror i Ost-Turkestan har i dag en alldeles särskild anledning att skriva till dig. Ser du, tant och farbror äro hemma här i hjärtat av Asien, men dina och våra vänner och du själv är så långt, långt borta, ända bortåt polcirkeln och nära Norra Ishavet, och ni bo i ett land, där man på sommaren kan se solen hela natten. Men ditt land är ett av Gud rikt välsignat land. Där har barnen sön-dagsskola och vardagsskolor, missionshus, kyrkor och predikningar och få lära sig sjunga många vackra sånger, och hemma hos pappa och mamma ha de det så bra på allt sätt. De få äta mat, så att de bli mätta, och ha så mycket kläder, att de inte frysa. Ska' barnen ut, få de ofta åka i släde och vagn, automobil eller på tåget.

Tänk, att de i ditt land bara arbeta sex dagar i veckan och se'n ha ledigt på söndagen. Så härlig söndagen är! Den är vackrare än alla andra dagar. Då skiner solen klarare än annars, dagdropparna glittra

i kåporna som ädelstenar, fåglarna stämma upp en högtidsmelodi, mamma har en finare klädning än vanligt och far bär inte vardagsdräkten utan är högtidsklädd och fin, och barnen ha fått taga på sig sina bästa kläder och skor och sina helgdagshattar. De gå till söndagsskolan eller kyrkan och höra orgelns brus och sången till Guds ära. En sådan där vacker söndagsmorgon är det i naturen härute just nu.

Farbror undrar, om du ej skulle tycka om att se ett land, där allt är så olikt det land, där du är hemma. Jag kommer därför med en inbjudning från tant och farbror, att du på fantasiens vingar skulle göra en påhälsning i detta för dig okända land. Jag tror bestämt, att du är villig. Se på bara. Du lyfter dig högt i luften och ser ett vackert landskap under dig. Du känner igen det. Där bo far och mor och alla syskonen, där grannens med alla lekkamraterna — men farväl med det där på en stund, farväl, — jag kommer snart igen, säger du, — och så bär det av snabbt som solstrålen österut mot morgonens land. Snart är du vid ett stort hav, som du inte ser andra stranden av, men framåt och över går det. Är det inte härligt? Sen far du över ett vidsträckt rike, som har omkring hundra olika folk och lika många olika språk. Det riket kallas Ryssland.

— Men varför se kvinnorna så sorgsna ut, varför gråta barnen och varför ha männen en så dyster uppsyn?

— Jo, det rysliga, som man kallar krig; har gått över denna trakt. Gud ville, att alla människor skulle

älska varandra och bliva lyckliga. Nu ha de varit olydiga mot Gud och hatat varandra, och då bliva alla, även barnen, olyckliga. Men här vill du inte stanna. Till farbror och tant styr du färden. Framåt går det, och nu stiger du lättare än dimman över stora, snöfäckta berg och sänker dig sen ned på andra sidan. Du är i Ost-Turkestan.

— Men hur få reda på tant och farbror?

— Jo, se på människornas ansikten! De, som se allra gladast ut att träffa dig, det är tant och farbror. Välkommen, vår lilla vän!

— Vi träffas först på taket.

— På taket? säger du.

— Ja, flygande fåglar sätta sig gärna på taket, och sen bo farbror och tant i ett tält på taket och en flock barn också, ty det är för hett inne i rummen.

— Men rulla de inte ned då?

— Nej då, taken äro platta, och det är ett staket vid kanten.

— Men så lustiga barnen se ut? De ha ju becksvart hår och svarta tindrande ögon, vita, röda, gröna och blommiga dräkter och vackra små mössor, — men de kunna ju inte säga god morgon ens utan säga »salam» i stället. Vad betyder det?

— Jo, alldeles detsamma som din hälsning.

— Men där kommer ju en liten parvel med vitt hår och blå ögon och säger: »Go mojon!» Vem är det?

— Det är Lasse Nyström i Turkestan, förstår du. Lasse Nyström och farbror, som i sin gröna ungdom också fick heta Lasse, sjunga ofta tillsammans:

»Världen är så stor, så stor,
Lasse, Lasse liten,
större än du nånsin tror,
Lasse, Lasse liten.»

— Ja, nog har jag nu sett, att världen är större än jag trott, den är så stor, så stor. Och så många olika folk sen! Kan jag inte prata med alla de här barnen?

— Nej, det går inte. Deras pappa och mamma ha lärt dem ett turkiskt språk, och tant och farbror ha strävat och lärt sig det under lång tid.

— Men leka kan jag med dem. Och se! De skratta ju och gråta på svenska, och då blir det inte svårt att bli bekanta.

— Däri har du så rätt, så rätt. Ni småtingar ha så lätt att bli bekanta, när ni kunna skratta, gråta och leka med varandra. Även bland missionärerna är det så, att den, som kan fröjdas och lida med infödingarna och deltaga med dem i deras arbete, han får de flesta vännerna.

— När vi nu tacka Gud och bedja honom om välsignelse för dagen, då är du ju med oss, min lilla vän. När vi ätit frukost, gå vi till kyrkan. Det är en stor sal i sjukhuset. Tant spelar och sjunger och alla barnen sjunga med. Melodien känner du ju igen. Farbror talar till folket över ordet: »De hellbrägdä behöva icke läkare utan de kranka.»

— Se, de höra ju på, fast inte jag begriper ett enda ord av vad som sägs. Så lustigt, de sitta ju på golvet,

och de flesta ha inte hunnit ta på sig mer än skjorta och byxor. Där kommer en gosse in. Han är större än jag, spritt naken — nej, han har ju mössan på sig, och skjortan håller han högt i luften.

— Det är så varmt härute, att barnen tycka om att springa nakna större delen av sommaren. Bara du blir litet van att se det, fäster du dig inte vid det.

— Nu är ju mötet slut, vart ska vi gå nu?

— Jo, i dag får du följa med farbror in i sjukhuset ett slag och se på alla mediciner och alla instrument, som vi ha där. Sen hjälper farbror några sjuka, som varit med på predikan. Därpå följas vi åt upp till boningshuset igen och ha en bönestund med dem, som blivit kristna. Sen få vi vila en stund, medan det är som hetast på dagen. — —

Nu är vår Pålle förspänd. Det är en liten trevlig häst. Han är svart med stora, vita fläckar. I kärran plocka vi in tre barn, mattor och litet andra saker. Den ena gossen är för liten att springa med de övriga barnen, en flicka är klen och behöver komma ut och få frisk luft, och en gosse skall med och hålla i aprikoskrukan. Sen sätta farbror och tant sig på, och så bär det av till »de trettio kvarnarna». De övriga barnen springa med lust och glädje över åkrar och vattenkanaler till samma mål. Du, som har vingar, behöver ju inte traska så där eller skaka i kärran. Nu äro vi framme. O, så roligt det är här ute! Barnen leka i sanden eller vada och plaska i det ljumma vattnet. Så komma aprikoserna fram, och av den frukten få alla äta så mycket de orka. Sen knäcka de

kärnorna och äta aprikosmandlar, och ändå blir det så mycket över, att resten delas ut till ett lag arbetare.

— Men hur kan barnen få så mycket frukt?

— Ser du, herr Storm, den spjuvern, for i väg förra veckan och sopade alla vägar och fält, så att dammet rök alldeles förtvivilat. Det blev så mörkt mitt på dagen, att människorna sprungo in i sina rum, och många måste tända ljus. Som en okynnig pojke hopade herr Storm över trädgårdsmurarna och skakade ned aprikoserna — om han åt några själv, vet jag inte — men massor lågo under träden, och sen hade man bara att plocka och sälja. I vår trädgård bröt han ned många ympar, fördärvade grönsaker och smutsade ned våra vackra blommor så att man inte kände igen dem. Sopade gjorde han, som sagt, men han var österlänning och gjorde, såsom våra tjänare vilja göra — han lät soporna ligga kvar i vråarna i högar både i rummen och trädgården.

När barnen lekt en stund, få de vada över kanalen till en trädgård och köpa för fem öre äppelkart. När de komma tillbaka med ett fång, blir det roligt. I skaftet på äpplet binda de halvmeterlånga videkvistar. Sen kunna de kasta dem högt i skyn. När du kommer hem, får du lov att lära barnen det, ty det är en rolig lek.

II.

Religion och gudstjänst.

God morgon, min älskling! Vad har du sett här i Jarkend, som intresserat dig?

— Jag har sett en trasig stad med höga lermurar. Många av husen hålla ju på att falla omkull, och stora åkrar är det inom stadsmurarna.

— Vad menar du med en trasig stad?

— Jo, alla hus hade sprickor i murarna, taken höllo på att falla ner, väggarna lutade, och över gatorna var det stänger och störar, på vilka man lagt trasiga bastmattor och grenar.

— Det har du rätt i. Staden ser verkligen skröplig ut, och får man döma folkets religion efter det sätt, på vilket det underhåller sina bönehus, som kallas moskéer, så är nog även religionen i ruiner snart.

— Men vet farbror, det såg så högtidligt ut, när muselmanerna¹, redan innan solen gått upp, samlades i moskéer. De kommo tvättade, och många hade stora, vita skynten virade om huvudet; de kallade dem visst

¹ Muselmaner kallas alla, som tro att Muhammed är Guds profet.

för turbaner. Sen ställde de sig i led, som jag sett soldaterna göra. Det var ingen, som kommenderade dem, men de föllo ned på knä, böjde sig med pannan mot jorden, stodo upp och bugade sig åter allesamman på en gång, under det de läste något, som jag inte förstod. Men att de ville tala med sin Gud, det förstod jag.

— Ja, det är högtidligt, och många kristna ha mycket att lära av muselmanernas regelbundna gudstjänster. Många resande européer se bara på muhammedanernas gudstjänster, och sen skriva de och tala om, att muhammedanernas religion är lika bra, kanske bättre än de kristnas.

— Men vad gjorde de på den där gudstjänsten? Det var ju ingen, som predikade, och ingen, som sjöng.

— Den där sammankomsten kalla de »namaz», och det ordet är nästan omöjligt att översätta till svenska, ty vi ha ingen motsvarighet därtill. Många kalla det bön, men det är så långt därifrån, att själva muselmanernas lag säger, att hela namazen fördärvas, om någon person därunder *beder* till Gud.

— Det var besynnerligt. Men de sade ju något, fast jag inte förstod orden.

— Att du inte förstod orden, det var inte underligt, ty de förstod inte själva, vad de sade. Det var arabiska, och det språket förstå inte ost-turkestanerna.

— Vad är det för nytta att läsa det man inte förstår?

— Det vet jag inte. Det där är alldeles så, som om du skulle läsa en utanläxa på latin för Gud och inte förstå mer därav än en papegoja, som upprepar, vad man lärt henne.

— Men varför göra de det då?

— Jo, de tro, att en arab, som hette Muhammed, var Guds siste och störste profet. Han befallde dem att fem gånger om dagen förrätta namaz. De tro det således vara Guds bud, och inför Guds bud får inte människan tänka eller reflektera utan blint lyda, säga de. Den som lyder får stor förtjänst inför Gud, den som inte gör det, han går till helvetet.

— Vad skall man då kalla namazen på svenska?

— Vi få väl kalla den gudstjänst eller kanske bättre »mässa». Kanske du vet, att de romerskt katolska kristna kalla en del av sin gudstjänst »mässa». Präster, diakoner och korgossar läsa och sjunga böner och sånger på latin, som folket inte förstår.

— Men bedja då aldrig muselmanerna?

— Jo, det göra de nog ibland, men så långt jag kunnat fatta dem, bedja de endast om jordiska fördelar och framgång. De bedja om att få leva länge, få mycket penningar, många hustrur och barn, samt att Gud skall nedgöra alla deras fiender. Om allt det där samt om välsignelse över sultanen i Konstantinopel få de bedja sedan namazen är slut inne i moskén. Vet du, en morgon såg jag många muselmaner komma ur en moské, just som solen gick upp. De vände sig då mot soluppgången i öster, lyfte sina händer till bön och läste något, jag hörde ej vad. Jag blev förvånad och intresserad och trodde, att jag skulle finna en kvarleva av eldsdyrkarnas religion. Eldsdyrkarna tillbedja elden och den uppgående solen, men det göra inte riktiga muhammedaner. När muhammedanerna ha sin guds-

tjänst, vända de alltid ansiktet mot staden Mekka, som de kalla Kibla. Den ligger i väster härifrån. Du har ju hört, att judarna skulle vända sina ansikten mot Jerusalem, när de bådo. Jerusalem var deras Kibla.

— Bådo de verkligen till solen?

— Jag frågade dem, om de gjorde det, men de svarade nej. Varför bådo ni inte vid namazens slut i moskéen då? frågade jag vidare. För sultanen, som är muselman, kunna vi bedja i moskéen, men inte för kejsaren i Peking, ty han är en hedning, svarade de. Vad bådo ni om för kejsaren? frågade jag åter. Jo, yi bådo Gud, att han skulle göra hedningens hjärta mjukt mot alla muselmaner i sitt rike.

— Men var inte det bra, att de bådo för sultanen och kejsaren?

— Jo visst var det i och för sig bra, att de bådo för dem, men bakom deras bön ligger inte kärlek, som vill draga ned Guds välsignelse över vänner och fiender, utan egenkärleken och hatet. Jag måste dock tillstå, att det kan vara samma förhållande med många, som kalla sig kristna. Det berättas, att en man bad »Gud välsigna mig och min hustru, min son och hans hustru, oss fyra och ingen mer».

— Var han en muselman?

— Till namnet var han kristen, men till sinnet muselman. Men nu ska vi tala något mera om deras namaz. Du sade, att de kommo tvättade till namazen.

— Ja, de sågo ju renare ut än vanligt.

— Det är sant. De ha så många och stränga bud om rening, så det kan du knappt tro. Först ha de långa

kapitel om hurudant vatten de få använda att tvätta sig med. Sen är det tolv stora bud om huru de skola tvätta sig. Därpå ha de andra bud om när och huru de skola taga övergjutningar eller dop av hela kroppen.

— Men är inte det där besvärligt för dem?

— Jo, visst är det besvärligt. Men sen de genomgått alla dessa bud och blivit »rena», kunna de genom vidrörande av något orent, eller om något orent stänker på dem, göras orena, och då få de börja från början och göra om alltsammans. Om de efter reningen under naglarna finna fett, smuts och svart orenlighet, gör det ingenting, men om där skulle sitta en aldrig så liten rest av deg eller klister under nageln, då är reningen ogiltig och måste göras om från början till slut.

— Göra alla muhammedaner sig rena på det sättet?

— De låtsa göra det, men muselmanerna äro mässtore i att bedraga Gud, medmänniskorna och sig själva.

— På vilket sätt?

— Jo, deras lag bestämmer t. ex., att de skola tvätta fötterna före varje namaz, d. v. s. fem gånger om dagen. Men som de begagna filtstrumpor, mjuka stövlar och lädergaloscher, bleve det ett oerhört besvär att blotta fötterna fem gånger. Då ha deras präster skrivit i deras lagböcker, att de slippa taga av stövlarna, utan de kunna rena fötterna genom att stryka vatten med fingrarna utanpå stövlarna. Men om händelsevis en stövel är sönder, men hålet inte är större än en fingertopp, så går det att rena fötterna genom bstrykning med vatten utanpå, men har man ett lika stort hål även på den andra foten, då går det inte. Så följer

bud på bud, när man kan och när man inte kan stryka vatten utanpå stövlarna.

— Men kunna de alltid där ute i öknarna finna vatten?

— Visst inte, men då har man gått omkring det ursprungliga budet och sagt, att man kan rena sig med jord och damm. Sen följa långa kapitel i lagen, hur långt man skall vara från vattnet för att få rena sig därmed, när och hur man får rena sig med damm och hurudant damm det skall vara. Att klappa händerna mot en ren kappa och låtsa, att man tvättar sig sen går inte, men är kappan gammal, smutsig och dammig, så att det ryker om den, då man klappar händerna mot den, då duger det att låtsa tvätta sig med de torra, dammiga händerna. Både Gud och muselmanerna blir då belåtna med reningen.

— Det var besynnerligt. Få de alltid lov att rena sig sådär före — hur hette det nu igen, jo — namazen.

— Det måste de. Men nu till en annan sak. Såg du några kvinnor och barn vid namazen?

— Nej, inte en enda kvinna och inte ett enda barn heller. Var ha de sin gudstjänst?

— De ha ingen gudstjänst alls, och kvinnorna tillåtas inte att gå in bland de »heliga och rena» männen i deras moskéer.

— Tänka då aldrig kvinnorna på Gud?

— Det göra de nog, men då gå de till gamla gravar och gråta och bedja där. Om de bedja till de dödas andar eller till Gud, det är svårt att få veta, och troligtvis veta de inte det själva. En annan grupp

kvinnor, som vilja vara ännu heligare, samlas i särskilda hus, dit ingen man får gå. Där hoppa de och dansa så, att många falla ned som döda och ligga en lång stund, innan de kvickna till igen. Sen läsa de och sjunga om sina helgon, dricka heligt vatten och slutligen äta och dricka de gemensamt, och så skiljas de åt.

— Det måtte vara besynnerliga möten!

— Ja, det vill jag lova. Jag råder dig inte att gå dit. Många stora människor bliva så rädda, när de höra deras oväsen och se, huru de hoppa och dansa som vildar, att de börja gråta eller fly från dem.

— Ha barnen någon söndagsskola att gå till?

— Nej, det ha de inte. De gå i sina skolor alla dagar, men där lära de sig först av allt att läsa arabiska utantill och förstå inte ett ord av vad de läsa.

— Gå de i samma skola på söndagen också?

— Ja, naturligtvis. Deras heliga dag är fredagen, liksom judarnas är lördagen och de kristnas söndagen. Men nu ska' jag fråga dig en sak. Hörde du några gossar och flickor sjunga en sång i Ost-Turkestan?

— Ja, på missionsstationerna hörde jag det, inte utom den.

— Det har du rätt i. Det finns nog fula kärleksvisor, som spelare och stygga karlar sjunga, men vi ha ännu inte hört en enda väcker sång, som folket kan eller lär barnen sjunga. Men på våra missionsstationer sjunga barnen våra vackra sånger med liv och lust.

Men du är nog trött nu och därför farväl för i dag.

III.

Skolor och boktryckeri.

God morgon, min vän! Du kom tidigt upp i dag?

— Jo, vet farbror, jag låg i min säng och tänkte på, vad vi talade om sist, så slöt jag ögonen, och då var det, som om jag gungat bort från den plats, där jag låg, och sen hörde och såg jag så mycket vackert.

— Vad har du drömt?

— Det har jag glömt! Men nu vill jag höra och se mer.

— Välkommen! Vad vill du höra och se i dag?

— Allt vad farbror vill visa eller berätta. Det var rätt, jag har tänkt så mycket på barnen, som inte ha söndagsskola och inte få lära sig sjunga sånger — vad göra de då?

— Barnen i staden leka på gatan, flickorna tills de bli elva år, sen gifta de sig; gossarne leka ofta nog längre. Sen få gossarna lära sig att bli hantverkare eller handelsmän. Barnen på landet få mota åsnor eller valla får, getter och kor.

— Gå de inte i skola då?

— Jo, det finns nog skolor, och många barn gå där en tid, men när de gått där fem eller sex år, ha de bara lärt sig några arabiska böner utantill, men de kunna inte läsa i en bok. Av hundra män kanske fyra eller fem kunna läsa, men av tusen kvinnor kan nog inte en läsa.

— Det var besynnerliga skolor.

— Ja, visst är det besynnerligt. De som vilja bli mollor — så kallas lärda personer och präster — de få läsa, tills de äro 35 eller 40 år.

— Men om det inte finns flera, som kunna läsa, hur kan då folket läsa böcker och tidningar?

— De ha inte många böcker att läsa, och de som finnas äro alla gamla och skrivna för hand, och inte en enda tidning finns här ännu.

— Kunna de inte trycka böcker med gubbar i, sådana som vi ha?

— Nej, det kunna de inte. Det var en man här, som hette Nor Akhan — översätter man hans namn, blir det herr Ljus. Han gjorde skäl för det namnet, ty han ville upplysa sitt folk. Han hämtade stenar och material från Indien och började trycka ett par böcker. Men det gick inte. Då reste han till Indien igen och lärde sig bättre, hur han skulle göra, och sen tryckte han två böcker. Men allt det där hade kostat så mycket penningar, att Nor Akhan blev utfattig, sjuknade och dog. Sen kunde ingen annan få stenarna att tala.

— Är alla våra böcker tryckta på stenar?

— Nej, de äro tryckta med stilar. Så kallas små metallbitar, som det står en bokstav i ena ändan på. Dessa stilar plockar man tillsammans, så att de bilda ord. Sedan sätter man dem i rader och hela sidor. Därpå sättas de in i en tryckpress, och sen drar man bara på en vev och plockar in rena pappersark, och dessa komma sedan ut sådana, som vi se dem i den här boken.

— Finns det sådana stilar och pressar i Ost-Turkestan?

— Ja, det finns *en* sådan press på ett område nästan lika stort som Europa, och det är vår mission, som fört ut den hit.

— Kan någon av folket sköta det där och trycka böcker?

— Någon av oss missionärer måste alltid vara med, men nu ha två av våra skolgossar lärt sig att sätta. Ja, det var inte att sätta potatis, förstår du, utan det att plocka ihop de där metallbitarna, så att de bilda ord, det kallar man att »sätta». En annan gosse har lärt sig binda böcker, så nu få vi vackra sådana, må du tro.

— Trycker ni av de där gamla böckerna, som de förut skrivit för hand?

— Nej, det vilja eller kunna vi inte göra, ty det är bara sagor och tokigheter i dem. Du skulle höra, vad de t. ex. tala om Noak, Abraham eller Josef, ja, om Jesus också. Det är sådana dumma och fula saker, att vi inte kunna trycka dem, och inte kunna vi tala om vad de säga heller.

— Men vad trycker ni då?

— Du lilla frågvisa Rut! Hur tycker du, att jag ska kunna svara på allt? Jag får väl försöka nu, men kanske jag tar igen skadan en annan gång. Vad vi trycka? Jo, det är mycket det. Nu håller man just på att trycka första Mose-bok. Förut har man tryckt a-b-c-böcker, sångböcker, räkneböcker, biblisk historia och andra andliga böcker.

— Men varifrån får ni alla de där böckerna? De tryckas väl inte på svenska?

— Nej, de tryckas på ost-turkestaniska språket, som är en turkisk dialekt. Först få vi missionärer försöka lära oss språket ord för ord. När vi lärt oss ett par tusen ord, kunna vi börja tala om varjehanda, och när vi plockat in i minnet en fyra eller fem tusen, kunna vi börja predika. Men för att kunna översätta eller författa böcker behöva vi nog en tio eller femton tusen ord, och den, som kan lära ett femtontusental till, för den är det så mycket bättre.

— Men finns det så många ord i ett språk?

— Ja då, och mer än så. Men du kan knappt tro, såna tokigheter vi missionärer kunna säga i början, innan vi lärt språket riktigt. Det var en missionär, som predikade över texten om den förlorade sonen, du vet, och då förväxlade han blott ett l med ett r, men då blev det den förlorade tjuven, och så höll han på genom hela predikan, tills han slutligen sade, att fadren tog den förlorade tjuven i sin famn och gav honom ring, skor och högtidskläder. Men detta var ju ändå inte så tokigt, som jag hörde från ett annat missionsfält, där en missionär ville tala om en insekt eller

fjäril men sade åsna i stället och talade sen om, hur åsnan flög och fladdrade och slutligen fastnade i ett spindelnät.

— De skratta väl åt den, som predikar och gör sådana fel!

— I allmänhet skratta de inte, när de höra dem; men glömma tokigheterna — det göra de aldrig. Dem får man höra återupprepas flera år, sen de blivit sagda. Men sådana där fel ske ju i allmänhet mera i början. En del missionärer lära sig språket ganska fort och tala det bra, andra har svårt att lära sig det. Men de här sakerna tycker du nog inte äro intressanta.

— Vad säger farbror, är det inte intressant att tala om språket? Vad jag inte förstår, det är, att det finns så många språk, och att en människa kan lära sig nya språk och inte blandar ihop dem allesamman. Var i all världen sitter det där fast i huvudet på oss?

— Det vet jag inte, men att det går att hålla varje språk i sitt fack, det vet jag. Många missionärers små gossar och flickor lära sig tre, fyra och fem språk på en gång, men de blanda inte ihop dem. Ser du, i hela skapelsen äro individerna i varje släkte så lika, men dock så olika, att man kan skilja dem åt.

— Ja, det vet jag; pappa och mamma är inte lika några andra människor, och inte har jag sett två andra, som varit riktigt lika heller.

— Ja, det är så, du kan känna igen pappa och mamma, om de vore bland tusen andra. Så är det även med allt i naturen. Inte två träd, inte två blad eller två grässtrån äro lika. Så är det med språken i världen,

de äro lika allesamman, men dock så olika, att man ej kan blanda ihop dem.

— Då måste det vara roligt att studera språk.

— Ja, varje nytt språk man lär sig, öppnar liksom en ny människovärld för oss. Hur kan man lära känna ett folk och dess öden och meddela sig med dem utan deras språk? Det går inte bra. Om man läser och lär en hel del, som andra skrivit om dem, så är det som att se en händelse i en biograf, men att själv läsa deras språk och samtala med dem, det är att se samma händelser livslevande och i verkligheten.

Men nu är du säkert trött och vill leka en stund eller ock hjälpa mamma i hennes många bestyr.

Adjö med dig! Du kommer väl igen, när du vill höra mer.

IV.

Sjukvård.

God dag, vännen min!

Jag har längtat efter dig och väntat, att du skulle komma förr!

— Jag har haft så mycket, så mycket att göra så.

— Tycker man det! Vad har lilla fröken gjort då?

— Jo, jag måste i brev tala om för mina lekkamrater hemma allt vad vi språkat om och allt vad jag sett hos er. Nu kommer jag igen och vill höra något roligt för att kunna berätta för dem, när vi träffas igen.

— Något roligt kan jag inte visa dig i dag, men kanske något, som kan intressera dig mer än det, som är roligt.

— Vad skulle det vara då?

— Jo, vi ska gå ner till sjukhuset, och där får du se, hur de sjuka komma från alla håll och söka hjälp hos oss. Ser du, det där trevliga huset är byggt för de sjuka.

— Så trevliga hus som på missionsstationerna har jag inte sett i Ost-Turkestan, utom de ryska och engelska konsulaten.

— Det är sant. Kineserna bygga sina stora »Jamen»¹, där deras »mandariner»² bo, men de husen äro så konstiga med stora portar, och portar mitt på gårdarna, och krokiga tak med horn i hörnen och stora inbyggda verandor. Rummen äro stora och fula med pappersfönster, så att det är halvmörkt där inne. Men det besynnerligaste av allt är den stora muren mitt för porten.

— Ja, vad ska' de ha den till?

— Det är andemuren. Kineserna tro mycket på både goda och onda andar. De tro, att en ande aldrig kan flyga krokigt. Därför sätta de upp en stor, hög skyddsmur utanför porten. När nu anden vill fara genom porten in i huset, stöter han mot väggen. Far han på sidan om den, stöter han mot husets vägg. Så lättvindigt skydda sig kineserna för att oroas av andeväsen. Muhammedanerna tro också på andar men förstå sig inte på att stänga dem ute som kineserna.

— Kan man verkligen stänga andarna ute med höga murar?

— Asch, prat, det förstår du nog, att man inte kan stänga ut andar med murar, dörrar och lås, men det här kan vi tala om sedan.

— Men se så, mycket folk här är, och sådana där stora kameler, som jag sett bilder av i böckerna, och hästar och åsnor! Vem rå'r om dem?

— De höra till de sjuka, som komma till oss. Ser du, där kommer en blind kirgisgumma i sin vackra

¹ Jamen kallas mandarinerens bostäder och ämbetslokaler.

² Mandariner kallas kinesiska tjänstemän.

och egendomliga dräkt och rider på en kamel, där bäres en sjuk på en bår mellan två åsnor, där komma åsne- och hästryttare, en sjuk åker i en oxkärra, och den där fattiga stackaren kryper till sjukhuset.

— Ha de inga järnvägar, båtar, spårvagnar och automobiler här?

— Nej, det finns intet sådant. De ha ju åsnor, oxar, hästar och kameler, vet jag, och då behöva de ju inte allt det där. Men nu gå vi in i sjukhusets väntsal.

— Finns det många sådana här sjukhus i Ost-Turkestan?

— Det finns tre, ett i Kaschgar, ett i Jengi-Hessar och ett i Jarkend.

— Räcker det till för hela landet?

— Inte räcker det, men vi få försöka göra vad vi kunna och hjälpa dem, som komma till oss. Några av de där, som du såg utanför sjukhuset, ha kommit till oss från så långt bort belägna byar och städer, att det tagit dem två, tio, ja, ända till trettio dagar att resa hit. Det är med Svenska Missionsförbundets sjukhus som med tryckpressen, de äro de enda på ett område nästan lika stort som hela Europa.

— Om de kunna resa så långt, äro de väl inte så värst sjuka?

— Ja, det beror på, hur man tar det. De som t. ex. äro starrblinda, kunna ju resa, men inte är deras sjukdom lätt för det.

— Kan ni hjälpa sådana blinda, så att de kunna se igen?

— Ja visst, jag kan inte säga, hur många vi hjälpt, men en stor hop blir det, om man räknar alla, som vi opererat nu under tjugu år. Du skulle se, hur glada de bliva, när de åter kunna se.

— Ha ni bara sådana sjuka?

— Du får väl se. Nu gå vi in i väntrummet, där många äro samlade. Här slå vi oss ner och spela och sjunga en sång, läsa något ur evangelierna och bedja Gud välsigna både de sjuka och den medicin de få. Nu låta vi en eller ett par sjuka komma in i mottagningsrummet.

— Men vad är det för fel med den där gossen?

— Ser du inte, hur styggt hans huvud ser ut. Han har haft sår i huvudet, och i dem ha flugorna lagt ägg, som nu blivit till stora, vita maskar — se, hur det krälar i såren, och hu, så den stackars gossen lider.

— Vad gör ni åt det där?

— Vi göra såren rena och plocka med instrument ut maskarna, och sen lägga vi något i såren, som dödar de maskar vi inte få tag i.

— Men vad är det gossens mamma säger?

— Hon skäller på varje »maskusling», som vi plocka ut, ty den har plågat hennes gosse, som hon tycker så mycket om.

— Men så ryslig den där flickan ser ut! Läpparna och kinden är ju en enda stor svart fläck, och hela munnen ser ut som ett sår. Vad är det?

— Jo, vi kalla det vattenkräfta. Den där flickan har legat sjuk mycket länge, och landets läkare sade hennes pappa och mamma, att hon skulle få så litet

mat som möjligt. Hon gick igenom sjukdomen men blev ytterligt svag och har nu så litet blod i kroppen, att tandköttet, käkbenet och kinden ruttat.

— Vad kan ni göra åt det?

— Jo, först få vi plocka ut en fyra fem tänder, alla som sitta löst, och sen ta vi bort så mycket vi kunna av det ruttna benet, klippa eller skära bort allt det där svarta, och sen bränna vi sårets kanter.

— Men kan hon bli frisk igen?

— Många, som ha en sådan sjukdom, dö, fastän vi sköta dem, men några gå igenom och bliva friska. Den där flickan blir frisk, fast munnen troligen kommer att dragas på sned genom ärret efter det stora såret.

— Vem är den där kvinnan, som har liksom ett stort lakan så vackert lindat om huvudet? Och så mycket stenar och koraller, hårflätor och silversmycken, som dingla omkring henne! Se, så många utsydda remсор och besynnerliga lappar hon har på sig!

— Det är ju den där blinda kirgiskvinnan, som kom ridande på kamelen, vet jag.

— Är hon blind?

— Vi ska se efter. Kom med, så gå vi in i ett alldeles mörkt rum och tända en lampa, fast det är mitt på dagen. Sen ha vi ett instrument, som speglar ljuset in i ögat. Vi se på ögonen och höra efter, om hon kan se skillnad mellan ljus och mörker. Ja, den här gumman får nog synen igen, bara »förhänget» — så säga de här — blir borttaget ur ögat. Vi lova henne att göra det om två dagar. Ser du, vi måste koka — mat, tänker du — nej, inte mat utan bomull och ögonbindlar,

flaskor och koppar, medicin och instrument. Sen ska vi skura och göra fint i rummet och ha rena kläder åt gumman.

— Är det en så fin och rik gumma då, efter ni ska ha så mycket besvär för henne?

— Gumman är varken fin eller rik, men vi måste göra allt det där, för att operationen skall lyckas och hon skall kunna se sedan.

Vi måste koka instrumenten, för att de ska bli riktigt rena.

Men nu måste vi ut på gården till en stackare, som ligger på en bår. Tänk, så han jämrar sig, och så illa det luktar.

— Vad är det med honom?

— Du ser, att han har två poliser med sig. Han kommer från det kinesiska fängelset. En tjuv hade stulit två åsnor och fört dem över till den här mannen, som köpte dem. Polisen fick reda på tjuven och åsnorna, och så förde de den här mannen till en mandarin. Denne dömde, att tjuvgodsgömmaren skulle ha två tusen slag med käppar över fotlederna. Det straffet fick han för två veckor sedan. Nu har han brand och en massa mask i såren, och därför luktar det så illa.

— Hu då, jag vill inte se på det!

— Du får väl se på något annat, medan vi sköta om honom då.

— Men farbror, här är en liten flicka, som gråter så.

— Ja, jag hör och ser henne nog. Skulle du vara vår hjälpreda, ville du nog, att vi skulle taga allesammans först. Vi måste nu sköta om den här. — —

— Nu är det gjort, och nu ta vi hand om flickan. Hon har en mycket besynnerlig historia. Här i landet har man en egendomlig vagga, i vilken barnen surras fast och få ligga, och deras mammor bry sig ofta inte om, att barnen gråta. Den här flickan låg bunden i vaggan, som de satte utanför huset på gården. Då kom en glada och hackade bort hud och kött på högra sidan av huvudet. Barnet skrek naturligtvis, och det hörde man visserligen inne i huset, men man brydde sig inte om det. Men när mamman kom ut, fick hon se gladan flyga bort, och den stackars flickan låg där i sitt blod.

— Kan det där såret läkas?

— Jag vet inte. Hon har nu burits hit var dag i tre månader, men det vill inte växa hud över det svåra såret. — Men det här blir ju för tråkigt för dig. Du orkar nog inte följa oss längre, när vi ska' förbinda brutna ben, dra ut tänder och göra mycket sådant där.

— Ni ha ju sommar och varmt här — så varmt, att alla små barn springa nakna — varför sitter då den där mannen och fryser, så att han hoppar och skakar?

— Han har frossa, såsom vi kalla sjukdomen. Först fryser han så där omkring en timme, sen blir han het, så att han bränns, och slutligen går det över, men det kommer igen på samma sätt i morgon, om han inte får medicin av oss.

— Ger inte farbror honom medicin då? Farbror såg så sträng ut mot honom.

— Jo, visst får han medicin, om han betalar, vad den kostar.

— Men jag har hört och sett, att ni lämnar medicin åt fattiga utan penningar. Den där är ju så förfärligt trasig och fattig.

— Kan så tyckas, men ser du, han har förklätt sig till fattig för att lura oss.

— Hur kan farbror veta det?

— Jo, när man blir van, ser man nog skillnad på fattiga och rika. Du ser på kappan, men se på skjortan! Den är ju bra, och se på hans kropp, den är ren och vid hull. Så där ser ingen fattig ut. När de försöka lura oss, måste vi vara stränga mot dem.

— Det var förfärligt så många människor, som ha ont. Jag har inte vetat, att det var så. Har ni så här många sjuka var dag?

— Ibland ha vi flera, ibland färre. I våra tre sjukhus ha vi tillsammans omkring 17,000 besök varje år.

— Det var ju rysligt många, hur hinner ni med att hjälpa dem?

— Som du sett, äro vi flera, som arbeta i varje sjukhus, och farbror är snart för gammal att vara här, och då behöves det, att andra komma hit. Vet du, många av de här missionärerna, som du sett här ute, var inte födda, när farbror reste ut till Ryssland första gången. De ha hunnit gå i skola och bli stora, och sen ha de kommit ut, och vi arbeta nu tillsammans. Säkert skulle många gossar och flickor i vårt land, som älska Gud och vilja tjäna honom, gärna vilja läsa och studera så att de bli doktorer eller sjuksköterskor och komma hit ut och hjälpa de stackars sjuka och undervisa barn och stora människor om Jesu kärlek.

V.

Hur man blir missionär.

God morgon, min flicka! Jag trodde nästan, att jag tröttade ut dig med all sjukdom och nöd i går, så att du blev rädd för att höra och se mer.

— Nej, rädd blev jag inte, men det var som farbror sade, det var inte roligt men intressant. Det där sista, som farbror sade, har jag inte kommit ifrån. Jag har tänkt mycket på det.

— Vad var det du tänkt på?

— Jo, att bli missionär, när jag blir stor. Tror farbror, att jag kan bli det?

— Jag hoppas det. Men inte är det skäl att dröja med det, tills du blir stor.

— Inte får jag fara ut nu? Jag är ju liten ännu, och så skulle jag ju bli sjuksköterska eller läkare först.

— På missionsfältet behöva vi läkare och sjuksköterskor, lärare och lärarinnor, predikanter och husbesökare, översättare och författare, boktryckare och bokbindare, ja, snickare och byggmästare, så du ser, att där är plats för alla, som vilja arbeta för missionen.

— Men man behöver väl vara stor för att kunna göra det där?

— Ja visst, men om du har sinne och lust för det, kan du börja i dag med att vara missionär.

— Kan jag vara missionär nu, vad skall jag då göra?

— Vet du, det står i bibeln om »en liten flicka från Israels land». Har du hört eller läst om henne?

— Ja, i söndagsskolan ha vi läst om en flicka, som var en krigsfånge och bodde hos en härhövitsman i Syrien, som hette Naaman.

— Det var bra, att du kom ihåg det. Du kan läsa berättelsen i 2 Kon. 5. Den där flickan var en liten missionär bland hedningarna. Hon talade om, att det fanns en profet i Israel, som kunde bota spetälska.

— Ja, hon var bland hedningarna och hade tjänst i ett hem, där husbonden var spetälsk. Jag har inte sett en hedning i vårt land och ingen spetälsk heller, och inte vet jag någon nu, som kan bota spetälska.

— Och därför tycker du inte, att du kan vara missionär!

— Nej, det tycker jag inte.

— Det beror på, om du älskar Jesus, som älskade dig och hela världen så högt, att han gav ut sitt liv i döden för att rädda dig och alla människor från att förgås. Ser du, om hans kärlek får komma in i våra hjärtan, då vidga de sig, och vi vilja då ta hela världen i famn och föra alla människor in i Guds rike. Då kunna barnen också få vara med och vara missionärer.

— Vad ska' vi göra då?

— Försök att likna Jesus. Tänk så god och mild han var mot alla. Du möter kanske en gosse, som är ledsen och gråter. Då kan du gå och visa honom kärlek och tala vänligt med honom, så slutar han med att gråta, och ni bli glada båda två. Ser du någon, som är hungrig, kanske du då kan dela med dig av den mat du har eller be mamma om mat att få ge honom. Och alltid kan du tala vänligt vid honom och tala om, hur god Gud är.

— Men när andra äro stygga, är det så svårt att vara vänlig. Man vill bli stygg själv och svara med lika fula ord, som man får.

— Ja visst, men då hjälper det att tänka på Jesus, som, när han blev bannad, inte bannade igen, och när han led inte hotade, och när de spikade honom vid korset bad: »Fader, förlåt dem, ty de veta icke, vad de göra.» Konung David bad också Gud sätta en vakt vid hans mun. Det är bäst, att vi göra det; och innan vi släppa ut fula, stygga ord, så ska vi tänka: »Hur skulle Jesus göra, om han vore här.» Då förstå vi nog, hur vi ska' svara. På det där sättet bli vi Jesu vittnen och hans missionärer, och med det kan du börja i dag.

— Men få gossar och flickor fara ut som missionärer på hednafältet och till muhammedanerna?

— Nej, man skickar inte ut så unga missionärer, om de inte följa med sin pappa och mamma, men gör man, som vi nu sagt, så fostras många, många

barn till att gå ut på missionsfälten, när de blivit stora.

— Hur många missionsfält finns det?

— Det vet jag inte. Det finns många, många missionssällskap och ännu flera missionsfält, men Svenska Missionsförbundet har tre eller rättare fem. Vi ha mission bland kongonegrerna, bland kineserna och bland muhammedanerna i Ost-Turkestan, som också ligger inom Kinas område. Sedan ha vi mission i Ryssland och Kaukasien samt sjömansmission.

— Men om man skall bli missionär, vart skall man resa då?

— Ja, det beror på, vart man känner sig kallad. En gosse tänker: »Jag vill gå ut och predika för muhammedanerna», en annan: »Jag vill bli läkare bland deras sjuka», och en flicka tänker: »Jag skall gå ut och taga vara på barnen i ett barnhem», en annan: »Nej, sjuksköterska, det vill jag bli.»

— Skola då alla arbeta bland muhammedanerna nu?

— Nej, för all del. Det finns andra gossar och flickor, som hört så mycket talas om Kongo och de svarta, att de känna inom sig, att om de skola bli missionärer, så vilja de gå dit och lära både små och stora av det folket att känna Gud.

— Det är sant. Jag har hört mycket mer om Kongo än om Kina och Ost-Turkestan, och därför ha vi bedit och samlat mest för Kongobarnen.

— Ja, det är helt naturligt. Det har nog din pappa och mamma gjort också, ty de ha vetat mest om det

missionsfältet. Där ha vi ock de flesta av våra missio-
där till följd av det svåra klimatet. Då är det inte un-
derligt, att många missionsvänner känna det fältet mest
och offra mest för det.

— Skola vi nu byta om och arbeta mer för Ost-
Turkestan och Kina och inte så mycket för Kongo?

— Nej, så får du inte ta det, och det menar ingen
heller. Har du sett, hur mammorna göra? När de få
en gosse eller flicka, tycka de så mycket om det lilla
pyret, att det tar hela deras kärlek i anspråk, men
så få de en till och en till, kanske ända till tio barn,
och mammas kärlek växer och växer ut och räcker
till åt allesammans. Hon tar inte bort sin kärlek och
omvårdnad från den förste och ger den åt de andra.
Man kan inte heller säga, att hon delar den, utan den
tycktes växa, så att den räcker till åt alla.

— Menar farbror, att vi ska' tycka om alla missions-
fält lika?

— Ja, det är just vad jag menar. Men en person kan
naturligtvis inte gå ut till mer än ett fält.

— Jag skulle vilja läsa och lära mig mycket, och
sen gå ut som missionär, men pappa och mamma har
inte penningar, så att jag kan få gå så länge i skolan.

— Då skall jag tala om en liten berättelse för dig,
som jag läst. Det var en fattig gosse, som hörde en
missionär tala om missionen, och gossen tänkte: »Ack,
om jag finge gå ut och hjälpa till i arbetet!» Sen sade
missionären, att de skulle ta upp kollekt för missio-
nen och var och en fick ge, vad han hade och ville.
Då tänkte gossen: »Vad skall jag ge? Pengar har

»Jag inte och inte något annat heller.» Och då blev han ledsen. Men så fick han en idé och gick med glädje ner till dörren. Kollekten togs upp i en stor stensål. Och kan du tänka dig, vad gossen gjorde? Han kröp själv upp i skålen. Människorna förvånades och frågade, varför han gjorde så. Då sade gossen: »Jag har inte något att ge till missionen, men jag vill ge mig själv.»

— Vad kunde de göra med den kollekten?

— Jo, det var en god, rik man, som tog hand om gossen och lät honom gå i skola, och sen fick han resa ut som missionär. Här i Sverige hade vi en soldatgosse, som läste och arbetade så, att han blev ärkebiskop till sist. En annan gosse sprang i träskor som kopparslagarlärning men trivdes ej med det, ty han ville lära sig något mera. Jag skall försöka komma in vid ett tryckeri, tänkte gossen, ty där gör man böcker, och då måste man få veta allt ur böckerna. Men när han kom in vid tryckeriet, gingo alla tryckarken med lärdomen förbi honom, och där lyckades han inte heller få veta så mycket. Så hjälpte snälla människor honom, så att han fick gå i skola. Där läste han och lärde sig så mycket, att han blev professor till sist. »Den, som *vill*, kan bli professor», lär den där träskopojk-professorn ha sagt. Jag *vill*, *jag vill*, tror jag säkert flera gossar med uppräckt händer skulle ropa. Till alla dessa skulle jag vilja ge ett tänkespråk, det som står i Salomos ordspråk. »Den late önskar, så att han kan dö, men får dock inte.» På den vägen går det inte. På den vägen går det inte.

Därför skulle jag vilja ställa en varmhjärtad maning till den käcka gosskaran och till alla präktiga flickor i gamla Sverige: upp, I alla unge vänner, upp till kamp och id! Då skulle vi få många doktorer och professorer och många sjuksköterskor och lärarinnor på missionsfälten i Kongo, Kina och Ost-Turkestan.

VI.

Landet och naturen.

od morgon, farbror!

— God morgon, min lilla Rut! Vad du har varit borta länge!

— Jag tordes inte komma igen förr, för att inte farbror skulle bli trött.

— Älskade och efterlängtrade gäster blir man inte trött på. Vad tycker du om Ost-Turkestan? Är det vackert?

— Är det vackert? Ja, det beror på vad man jämför det med och vilken tid av året man kommer. Nu har jag varit här så länge, att jag har sett både vinter och sommar, vår och höst. Det är väldigt vackert om våren, när aprikosträden blomma, skärt röda, när äppel-, päron- och kvittenträden äro vita och granatbuskarna purpurröda, när silverpoppeln skiftar i silver och mörkgrön färg, och när alla andra träd ha så olika gröna, grå och blå färger.

— Har du också givit akt på det?

— Ja, vet farbror, jag tror man skulle vara blind, om man inte såge det vackra i allt det där.

— Har du sett något annat, som du tycker är »väldigt vackert?»

— Ja, det har jag. Minns farbror första gången, när vi möttes tidigt på morgonen uppe på taket?

— Javisst, det glömmet jag nog inte.

Då sågo vi långt ut över gröna fält och vackra trädgårdar, och då lyste bergtopparna skära och lilafärgade, när solen gick upp. Men ännu vackrare var det i Jängi — Hessar och Kaschgar, när alla de snöiga bergen syntes bortom det gröna.

— Vet du, många, som rest över hela världen, ha sagt oss, att man inte kan få se en vackrare tavla än den du nu talar om.

— Men har ni det vackert, så har ni det fullt också. Tänk, vad vattnet är gult och brunt som choklad i floderna och kanalerna. I Sverige ha vi skog på alla berg och gräs och mossor på alla backar och stenar, och här är det bara den gula leran, där man inte har vattnat åkrarna. I Sverige ser allting ut, som om det vore tvättat, och här är det så dammigt — tänk, dammet går ju upp till fotlederna på somliga ställen. Och när det blåser sen! Då får dammet, som en tjock rök omkring en. Det har jag sett många gånger. Inte hittade jag heller på en enda vacker gräsmatta aft sitta på. Var det något grönt, så var det stickande tistlar och törnen. Sen tycker jag inte om de där gula och bruna, nakna bergen och de där grå sanddynerna i den stora, förfärliga öknen.

— Tycker du, att öknen är förfärlig?

— Já visst! Jag har hört, att Jesus sade, att en oren ande vandrade omkring på torra platser och inte kunde finna vila där. Sen fick han tag i sju andra orena andar, och de voro väl också ute i öknen. Sedan föro de in i en människa.

— Du minns, att farbror lovade att komma igen till detta ämne, när vi talade om de kinesiska andemurarna, och att de ej kunde stänga ut andarna från ett hus. Ser du, om den där människan hade haft goda andar inneboende hos sig, så hade de onda ej fått rum eller kunnat gå in till henne, men nu var rummet tomt, sopat och prytt, och då gingo åtta orena andar in och bodde där.

— Ska vi låta de goda andarna stänga de onda ute från oss?

— Já, något annat sätt att hålla dem borta från oss känner jag ej. Tänker du goda tankar, få inte de andra rum, är du flitig, får ej lättjan rum, är du glad, får ej sorgen rum. Har du många goda andar inneboende, få ej de onda rum hos dig.

— När andarna ej få bo hos människorna, fara de ut i öknen då?

— Här tror folket, att andarna ha sitt tillhåll i öknarna. När vi reste i öknen en gång, kom en virvelvind och susade fram. Det prasslade och ven på kullen bredvid oss. Då frågade infödingarna om jag inte hörde, hur andarna gnisslade. Inte var det några andar, utan det var vinden, som åstadkom det där ljudet. Många av folket här tro också på rån och spöken och

troll. Ibland kommer ökenrået, säga de, som en vacker kvinna och tar människor med sig. Hon ser så skön ut, att hon lockar många män att göra henne sällskap. Flera ha till och med gift sig med henne och fört henne till sina hem. Där gick allt bra, tills de en gång lyckades få se henne på ryggen. Där såg hon ut som en urholkad, rutten trädstam, och sen stannade hon ej längre utan försvann. Och det där är riktigt sant, ty det har deras farfars fars far berättat, säga de.

— Men är det där talet om andarna riktigt sant?

— Ja och nej. Det där, som infödingarna tro, är bara skrock, men nog finns det både goda och onda andar. Men de finns nog lika väl i städerna, byarna och hemmen som ute i öknen. Det beror nu på människorna, vilket sällskap de välja.

— Hu då! Jag skulle visst bli mörkrädd, om jag komme ut i en öken på kvällen.

— Ja, det kan man bli, men inte som du menar. Ser du, det är så farligt att tappa bort vägen, och det gör man så lätt ute i öknen, när det är mörkt, och då kan man få dö där av hunger och törst. Men vet du, öknens stora tystnad är så hänförande och lugnande. Du kan inte tro, hur trevligt farbror haft det mången gång, när han ridit och hästen gått lugnt och allt varit så där tyst runt omkring. Då har farbror fått försjunka i tankar, taga upp papper och penna och lägga papperet mot piskskaffet och skriva ned, vad han tänkt. Då ha bilder och drömmar, tankar och händelser flutit genom själen som en flod, än brusande och stormande, än lugnt och stilla.

— Kanske farbror tycker om öknen, men jag tycker allt mera om stugor, byar och städer.

— Då vända vi om dit. För att komma ifrån öknar och berg krypa vi in i den där trädgården.

— Ja, böja oss få vi, ty dörren är så låg, och stora lermurar är det ju runt omkring trädgården. Kunna vi inte sätta oss här inne i en lövsal och språka?

— Nej, det går nog inte. Ser du, de här trädgårdarna äro inte alls lika våra svenska. I Sverige ligga trädgårdssängarna högt och gångarna lågt. Här ligga alla sängarna lågt, och gångarna, som man får gå på, äro bara höga, smala renar. Sen har man fyllt sängarna med vatten, så att luften är så rå och fuktig, att vi skulle bli sjuka av att sitta här.

— Det var fula trädgårdar.

— Ja, nog äro de fula, men tänk, så många rara frukter vi få ur dem. Du sade ju ändå, att det var vackert, när aprikosträden, äppel-, päron- och kvittens-träden och granatbuskarna blommade.

— Ja, farbror, det är, när man ser uppåt det.

— Men tänk så gott det smakar att få äta mullbär, aprikoser, persikor, nektariner, granater, äpplen, päron, kvittens, fikon, vindruvor, meloner, gurkor och mycket annat, som kommer ur de »fula» trädgårdarna och köksträdgårdarna.

— Nej, farbror, det vattnas i mun, då man bara tänker på allt det där! Får man äta så mycket man vill av alla de där frukterna?

— Från juni till framemot jul lever folket till stor del av frukt, och det är en välsignelse för hela landet.

Men inte kunna de fattiga få så mycket de vilja, fast frukten är billig.

— Men farbror och tant få väl äta sig nöjda ändå?

— Ja, det få vi, och det går inte åt så mycket. Tant tycker mycket om frukt, synnerligast vindruvor, men farbror kan inte njuta mycket av härligheten, jo, nektarinerna och persikorna äro goda och släcka törsten så bra, när sommaren är mycket het, men nog ville man gärna byta ut allt det där mot smultron, hallon och lingon. Men nu ha vi pratat så länge, att vi inte ha tid mera för i dag. Vi få väl någon stund i morgon.

VII.

Mat och bordskick.

od morgon, farbror.

— God morgon. Har du kommit upp så tidigt i dag?

— Ja jag kunde inte glömma den där goda frukten. Den låg i mina tankar, och så drömde jag, att meloner, gurkor och vattenmeloner, nektariner, persikor och stora vindrúvsklasar lågo upplockade på stora bord, och jag sprang fram för att äta. Men just som jag skulle börja, väknade jag och fick intet av allt det där goda.

— Det var ju en stor missräkning.

— Ja, jag ville nästan gråta. Sen blev jag liggande och tänkte och undrade på, hurudan mat ni få, om det finns något annat än frukt.

— Du har ju varit här länge nog för att se, att det finns kor, getter och får, som ha stora, lustiga fettsvansar, som hänga som bylten och hoppa så lustigt, när de springa. Sen finns det höns, ankor och gäss, så att vi kunna få köpa ägg, och litet fisk ha vi i floderna.

Svin ha kineserna och anse, att fläsk är gott, men muhammedanerna äta inte fläsk. De tycka inte om de där fula djuren utan säga, att de är orena. Inte heller vi äta fläsk här, men de andra djurens kött äta vi.

— Men inte kan man leva på frukt och kött bara.

— Jo, nog kan man, men svårt kanske det skulle bli. Du har sett, att folket odlar sin jord och sår majs, vete, korn, ris m. m. Sen finns det lustiga små kvarnar vid kanalerna. Det ser ut, som gossarna hade lekt och gjort vattenhjul, men de där hjulen dra en kvarnsten, som snurrar väldigt. Där mal man säden till mjöl. Bakugnen är en djup grop, som man eldar i, och sen steker man brödet på ugnens sidor. Riset stampas med besynnerliga trähamrar som dragas av vattenhjul. De se ut som leksakshamrar, sådana som barnen bruka bygga vid bäckarna om våren. Med dem skalar man riset och gör gryn av det.

— Det låter ju, som om ni hade mycket mat härute.

— Ja, vi ha inte lidit brist därpå. Men besynnerligt är, att man kan längta efter det, som inte finns. Huru innerligt gärna skulle vi inte vilja för någon gång byta ut köttet och äggen mot en så god och smaklig rätt som sill och potatis! Vet du, ibland ha vi fått ut litet sill, och då har det varit stora högtidligheter och kalas, må du tro. En missionärs lilla flicka bad vid ett sådant tillfälle följande bordsbön: »Gud, välsigna maten å sil-len mä.»

— Varför tycker ni så mycket om sill?

— Jo, därför att vi från barndomen varit vana att få den och därför att det inte finns någon här ute.

Men av allt, som vi nu räknat upp, lagas god och närande föda, och därför äro vi tacksamma till Gud.

— Vem lagar maten åt er?

— Kom med till köket, skall du få se, att vi ha en fölunge där.

— En fölunge i köket?

— Ja, kom och se!

— Men det är ju en vanlig människa, som är här.

— Ja visst, men han heter Taj akhon, och det blir på svenska herr Föl.

— Såna tokiga namn de måtte ha här ute.

— Ja, det är sant. Den här »Fölungen» är vår kock, och nu kan han koka och steka och baka rätt bra, ty tant har haft stort tålmod med honom och lärt honom allt det där. Förut har hon försökt med två, tre stycken på den här platsen, men det gick inte att lära dem. Men vår Fölunge är en knepig karl, må du tro. Han var ju kock, redan innan han kom till oss.

— Vad lagade han för mat då?

— Jo, han köpte huvud, fötter, lever, lungor och tarmar efter kor och får, och sen kokade han dem. Lungorna blåste han upp och hällde en mjölväl-
ling i dem, tarmarna vände han och stoppade dem fulla med risgryn. Sen kokade han allt det där, lade upp det i ett tråg, satte tråget på axeln och gick ut i basaren¹ och ropade av alla krafter, att folk skulle köpa av hans läckra rätter. När någon ville ha ett gott mål, lyfte han ner tråget, skar av några bitar, plockade dem i händerna på köparna, fick några små koppar-

¹ Marknadsplatsen.

slantar med fyrkantiga hål i, kastade dem i tråget, lyfte åter upp detta på axeln och fortsatte sin vandring i basaren.

— Såna besynnerliga rätter de måtte ha; får han laga sådant där hos er också?

— Nej, inte sådana rätter, men andra maträtter, som de använda här, får han ofta laga, och vi tycka mycket om dem. Tänk, om han skulle laga en pilå och vi finge bjuda dig på.

— Pilå, vad är det?

— Jo, det är folkets bästa högtidsrätt, och intet kalas kan firas och inga ärade gäster undfägnas utan denna maträtt. Den lagas av kött, fett, lök, morötter och risgryn.

— Smakar den bra då?

— Ja, om den är väl lagad, är den mycket god, och alla européer äro förtjusta i den, och det blir nog du med. Men när vi nu äro i Asien, skall du få äta på asiatiskt vis också.

— Äta de inte som vi då?

— Du får väl se. Ser du, hur kocken breder ut en duk på golvet och lägger en stor hög med stora, tunna kakor på den. Sen bjuder han oss att sitta ner omkring duken. När vi gjort det, kommer han med en vattenkanna och ett tvättfat. Över våra händer håller han vatten, som får rinna ned i fatet. Han har även en lång handduk kastad över axeln och på den få vi torka oss.

— Men farbror, han har ju glömt att sätta fram tallrikar, knivar, gafflar och skedar.

— Behövs inte! Vi äro i Asien nu.

— Hur ska vi då äta?

— Du frågade ju, om de inte äta som vi här i Asien. Nu får du se skillnaden. Nu kommer uppassaren med ett par sorters frukter. Ser du den där stora, vackra melonen. Han skär den i långa skivor, och sen hackar han på tvären över dem med kniven, lägger skivorna på ett fat och sätter det framför oss, och så låta vi oss väl smaka.

— Får man inte socker till melonen?

— Det behövs inte, ty den är söt, kanske allt för söt. Det man i Sverige kallar melon, är ju bara som rovor i jämförelse med dessa meloner.

— Men ska vi äta frukten först och maten sen?

— Ja visst. Ser du, i Asien gör man så mycket, som vi tycka är bakvänt eller upp och ner. Där äter man frukten först och maten sedan, där vänder man nålen från sig, då man syr, där skriver man från höger till vänster och mycket, mycket annat, som vi tycka är bakvänt. Men vem vet, vilken av oss, som har rätt?

— Nu kommer kocken med soppa i lerskålar. Hur i all världen ska vi kunna äta soppa utan sked?

— Kan du inte, får du väl vänta, tills du får se, hur de andra göra, och försöka härma efter dem.

— De smula ju sönder bröd i soppan och peta det i sig ur skålen. Jag får lov att försöka.

— Ja, om det inte går så bra för dig, får du ju dricka soppan och sen plocka i dig köttet och bröd-bitarna med fingrarna. Men nu ska du se, att pilå-

faten komma. Ett fat sättes fram för fyra eller fem gäster. Ser du, ovanpå pilåen ligga stora köttbitar.

— Men se, hur gästerna hugga tag i köttstyckena med händerna och riva sönder dem i små bitar. Sen plocka de ihop bitarna på toppen av pilåen och klappa ihop det hela med flata handen.

— Ska vi kunna äta det där?

— Ack, du får inte vara petig nu. De tvättade sig ju om händerna först, liksom du. Och för övrigt får vi lov att tänka som en stor och lärd engelsman sade, när det var fråga om Asien: »Litet smuts skadar inte.»

— Usch, så farbror talar!

— Den, som är allt för petig, passar inte som missionär i Asien.

— Ska ni äta den här feta risgrynsgröten utan gafflar eller skedar?

— Ja, det går bra. Vi få gripa i med högra handen, som de andra göra. Men vänta litet. Du får inte begagna fem fingrar, det ser glupskt ut, säger man, inte får du taga tre, ty det ser för petigt och snobbigt ut, utan fyra ska du använda, det är nobelt och behagligt och rättfärdigt inför Gud.

— Men är det så noga med hur många fingrar man tar i med?

— Ja, visst är det noga, annars stöter man sig med bordskamraterna.

— Se så lustigt. De göra ju en boll av risgrynen och ta den på tre fingrar och peta in den i munnen med tummen.

— Ja, så där fint kan nog ingen av oss äta, men vi få härma dem, så gott vi kunna. Men hur smakar pilåen?

— Jo, den smakar bra, men man blir så fet i munnen och så törstig av den.

— Ja, du får nu strax en kopp te utan grädde och socker, och det smakar bra efter pilå.

— Se farbror, de stryka ju fettet av händerna på stövelskaften. Hur ska vi göra?

— Vi få väl tvätta oss igen, tänker jag. Ser du, nu då gästerna blivit mätta, stryka de sina ansikten och gubbarna även skägget och säga: »Amen, Gud är stor.» Det är således slut på kalaset nu. Skulle du göra efter muhammedansk sed, så stannade du som gäst i huset, eljest om du vore trött, lade du dig att sova en stund, eljest småpratade du litet, och sen ginge du sent hem, men i dag får du visst följa den kinesiska seden.

— Hurudan är den då?

— Jo, när middagen är slut, reser sig gästen, tackar och går med ens. Nu har jag inte tid att språka längre med dig, därför adjö med dig för i dag och välkommen åter.

VIII.

Barnen i Ost-Turkestan.

God afton, farbror.

— God afton. Får jag besök av dig så här dags?

— Ja, jag har fått höra så litet om barnen i Ost-Turkestan och skulle gärna vilja höra litet mer.

— Jo, det låter höra sig. Vetgiriga barn tycker jag om. Nu gå vi in på aftonbön, och då möter du de där barnen igen, som du först mötte på taket. Se, där kommer först tant och sätter sig vid orgeln, sen kommer herr Kvast med sin fru — skratta inte du, ty fast han heter Kvast, är han en bra karl och lärare i skolan — och nu komma några av missionärerna. Lasse Nyström och lille David komma instormande som virvelvindar. De övriga barnen komma lugnt och stilla och intaga sina platser efter rummets väggar. I mitten står ett bord med en lampa på. Nu börjar sången: »Jesus älskar mig» etc., och alla barnen och de äldre sjunga med liv och lust. När sången är slut, träder Tåkhan, en flicka på tolv, tretton år fram till bordet, läser högt

och rent texten i Matt. 11 om barnen, som sutto och lekte på torget, och den ena gruppen sade till den andra: »Vi hava spelat för eder, men I haven icke dansat, vi hava sjungit sorgesång för eder, men I haven icke jämrat eder» etc. Hon lägger igen boken och börjar bedja, bedja med egna ord. Först bekänner hon för Gud sin egen och kamraternas syndfullhet, sedan beder hon om rening från synden i Jesu namn och att Gud skall skingra mörkret i deras hjärtan och låta sitt ljus lysa in där.

— Hade hon lärt sig den där bönen utantill?

— Nej, hon bad som hon själv kände det just då. Först hade vi det ordnat så, att alla läskunniga barn i tur och ordning fingo leda aftonbönerna och efter uppläsandet av ett stycke ur evangelierna läsa Fader vår och välsignelsen. Sen sade farbror till dem, att de voro helt fria, och den som ville bedja med egna ord fick göra det. Många av barnen ha bett så innerligt och gott. Ser du den där lilla flickan. Hon heter Eva. Hon är omkring nio år, litet tyst och inbunden men en så snäll och rar tös. Hon läste en afton, och sen började hon bedja, men när hon sagt en femton, tjugo ord, stannade hon mitt i en mening och kunde inte säga ett ord till.

— Då skulle barnen i Sverige börjat skratta åt henne.

— Ja, det tror jag nog, men barnen här skrattade inte, och inte en enda gycklade med henne eller retade henne för det efteråt. Men farbror kände sig så särskilt dragen till den där lilla flickan, som i våra ögon

misslyckades. Kanske Gud såg det helt annorlunda. Vet du, det hände farbror likadant, när han var ung i världen. Han började bedja högt på ett möte men stannade mitt i en mening och kunde inte fortsätta. Då skämdes farbror som en tjuv, som gripes på bar gärning, fast farbror inte gjort något ont.

— Men nu ska vi tala om barnen, ville du ju?

— Ja, jag vill höra så mycket jag kan få.

— Ser du den där flickan. Hon heter Chelippa, är lång och smal som en vidja, kvick och smidig som en hind, lekfull som en kattunge och litet tanklös. Arbetet är för henne en lek, men om det blir väl gjort, det är en annan fråga. Tåkhan, den där, som läste för oss, är mycket mörk i hyn, har svarta, stora ögon, nattsvart hår och ser i allmänhet litet dystert ut, men hon är onekligen den mest tänkande bland flickorna. Hon är som mamma bland barnen, hon ordnar med och håller reda på allesamman, men hon är nog litet lillgammal. Du vet vad det betyder, kanske det heter »mallig» på ert språk. Sen ha vi Bachtta, en rar och trevlig flicka. Men hon var mycket slö, lät allt handarbete falla ned i knäet och lät tankarna vandra här i vida världen. Skickades hon att uträtta några ärenden, så glömde hon hälften och slarvade i väg, som du vet, att barn kunna göra. Slutligen måste tant tukta upp tösen en gång.

— Hjälpte det, att hon fick stryk?

— Ja, vet du, det hjälpte. Den medicinen hjälpte, så att Bachtta blev som en annan flicka, pliktrogen, arbetsam och kvick, och hennes älskvärda väsen gör,

att alla människor tycka mer om henne än om de andra. Men det får man inte visa, ty då kunde hon bli högmodig. De här tre flickorna ha nu blivit döpta och äro kristna.

— Men det finns ju fyra flickor här?

— Ja, vi ha Èva, som vi nämnt om, och sen ha vi Maria. Den sista är liten ännu, men naggande god. Först och främst får hon vara alla de övriga barnens piga och oupphörligen springa ärenden. Det skadar ju aldrig en flicka att tjäna, ty då lär hon sig arbeta. Men stackars liten lider av »ondskarv» i huvudet. Vi ha prövat alla möjliga läkemedel, men hittills har sjukdomen trotsat alla våra försök. Sen ha vi de där små, små krypen, som man ännu inte vet, huru de arta sig, när de bli större.

— Men hurudana äro de där gossarna då?

— De äro nästan likadana som de nyss beskrivna flickorna. Än äro de utomordentligt snälla och rara och än fulla av pojkestreck och spektakel, så att det förslår, och det från de största till de minsta. I går skulle lille David och Lasse t. ex. leka bjudning, och då behövde de naturligtvis kärll. De gingo då in och togo lerkrukor och slog dem mot stenar. Det blev så rara skärvor, som de använde som fat, när de dukade ute på trappan åt sina tänkta gäster.

— Vad fingo de för det då?

— Det skall jag inte tala om i dag. Göra de sådana där spektakel ibland, äro de så mycket roligare och snällare dessemellan. Av de gossar, som varit och äro på hemmet, äro tre döpta till Kristus och börja nu

att arbeta som bokbindare, apotekstjänare och vävare.

— Kunna pojkarna arbeta med sådant?

— Ja, nu kunna de det, sen vi lärt dem. Vet du, vi ville så gärna köpa en stor bondgård härute och sätta upp en smedja och en snickareverkstad på gården. Sen skulle gossar och flickor få lära sig att sköta hästar, kor, får och höns, lära sig köra, plöja, harva och så, lära sig skörda, tröska och mala säd, smida och snickra och göra mycket sådant där. Dock ha vi inte penningar ännu, men vi få det nog, när alla barn i Sverige få veta, vad barnen i Ost-Turkestan behöva.

— Hur mycket skulle det kosta att bygga upp ett sådant hem? Om jag ger *allt*, vad jag har i min sparbössa, räcker det då?

— Det beror på, hur rik den är. Men har du en krona i den och sen får 29,999 andra barn med dig, som giva lika mycket, så räcker det.

— Det var rysligt, går det åt så mycket?

— Det kan synas mycket, men hittills ha våra snälla svenska barn gjort mycket mer än så för barnen i hednaländerna, och nu kunna de nog göra det bland muhammedanerna också. Tänk, om de svenska barnen skulle bygga den där kolonien i Ost-Turkestan!

— Men behövs det, när de barn, som vi nyss sett och talat om, äro så snälla?

— Ser du, de där barnen ha varit på missionsstationerna hos missionärerna ända sen de voro riktigt små, men annat är det med barnen ute bland muhammedanerna.

— Hur är det med dem då?

— Har du inte sett de där trasiga eller nakna små, som räcka fram en mager hand mot dig och säga: »Bir tjocka berslä.»

— Vad betyder det?

— Var snäll och giv mig en slant! Jag har frågat flera tiggarebarn, hur många slantar de kunna samla om dagen, och de ha svarat: en fem, sex stycken, det är lika med tre, fyra öre. Då förstär du nog, att de inte få äta sig mätta. Inte ha de något i hemmet att värma sig med heller. De få springa på gatorna och samla upp spillning efter hästar och åsnor, som de tor-ka och elda med. Andra plocka barkbitar och små, fina kvistar till bränsle. Sen göra de upp en eld på golvet, och de frysande barnen krypa så nära som möjligt för att tina upp sina stela lemmar. Då händer det så ofta, så ofta, att det tar eld i någon skjorta och barnen få stora brännsår på benen och magen. Många dö av såren, andra få vi försöka läka i sjukhusen.

— Om barnen ha det så där svårt, då vilja de väl gärna komma hit till er?

— Det kan så tyckas, men det är inte alltid fallet. Ser du, muhammedanerna skrämma barnen för oss, som man skrämde barnen hemma för hundturken förr i världen. Du kan inte tro, så galna saker de säga om oss missionärer. De påstå, att vi köpa barn, slakta dem och göra medicin av ögon, hjärta och lungor och sälja till de andra sjuka. Sen intala de alla barnen, att de kristna skola sändas ned till sjuttiosjunde avsatsen i helvetet och taga alla barn med sig dit,

som de ha fått fatt i här. Därför äro alla barnen rädda för oss.

— Är *alla* barn rädda för er?

— Jag sade ju alla, men de kunna inte skrämma alla likadant. När de komma i nöd och inte se någon utväg, låta de barnen komma till vårt sjukhus, och sen de fått vänlig behandling och vi några gånger fått se in i deras klara barnaögon, sen går det inte längre att skrämma dem för oss, ty barnen *känna*, att det inte är sant.

— Komma de igen till er sen?

— Ja, många av dem komma åter. Vet du, det var en fattig tiggaregumma, som gick från hus till hus med flera små barn, och hennes stora, gifta barn tiggde också förrästen. Gumman var blind, och en sexårig liten tös ledde henne. De kommo till oss i Jengi-Hessar, och vi opererade henne, så att hon såg och kunde gå själv. Då lämnade gumman flickan till oss, och vi tyckte mycket om henne och hon om oss. Men människorna i staden blevo så onda för att vi upptagit ett barn, att de beslöto att ta barnet från oss. De samlades i stora hopar vid vår station, och deras bajer¹, begger², präster och domare kommo och fordrade, att flickan skulle utlämnas. Den kinesiske mandarinen, som hörde talas om folkskockningen, befallde oss att utlämna flickan, och då måste vi göra det. Vi sörjde mycket över att vi blevo tvungna att lämna henne, men det var under det kriget pågick i Europa, och vi kunde då ej få hjälp varken från konsuln eller Kinas mandariner.

¹ Rika personer.

² Lägre ämbetsmän.

— Varför togo de flickan från er?

— De voro rädda för att hon skulle bli en kristen, och det ville de inte på några villkor tillåta.

— Men är det bättre, att hon går och tigger, än att hon är på missionsstationen?

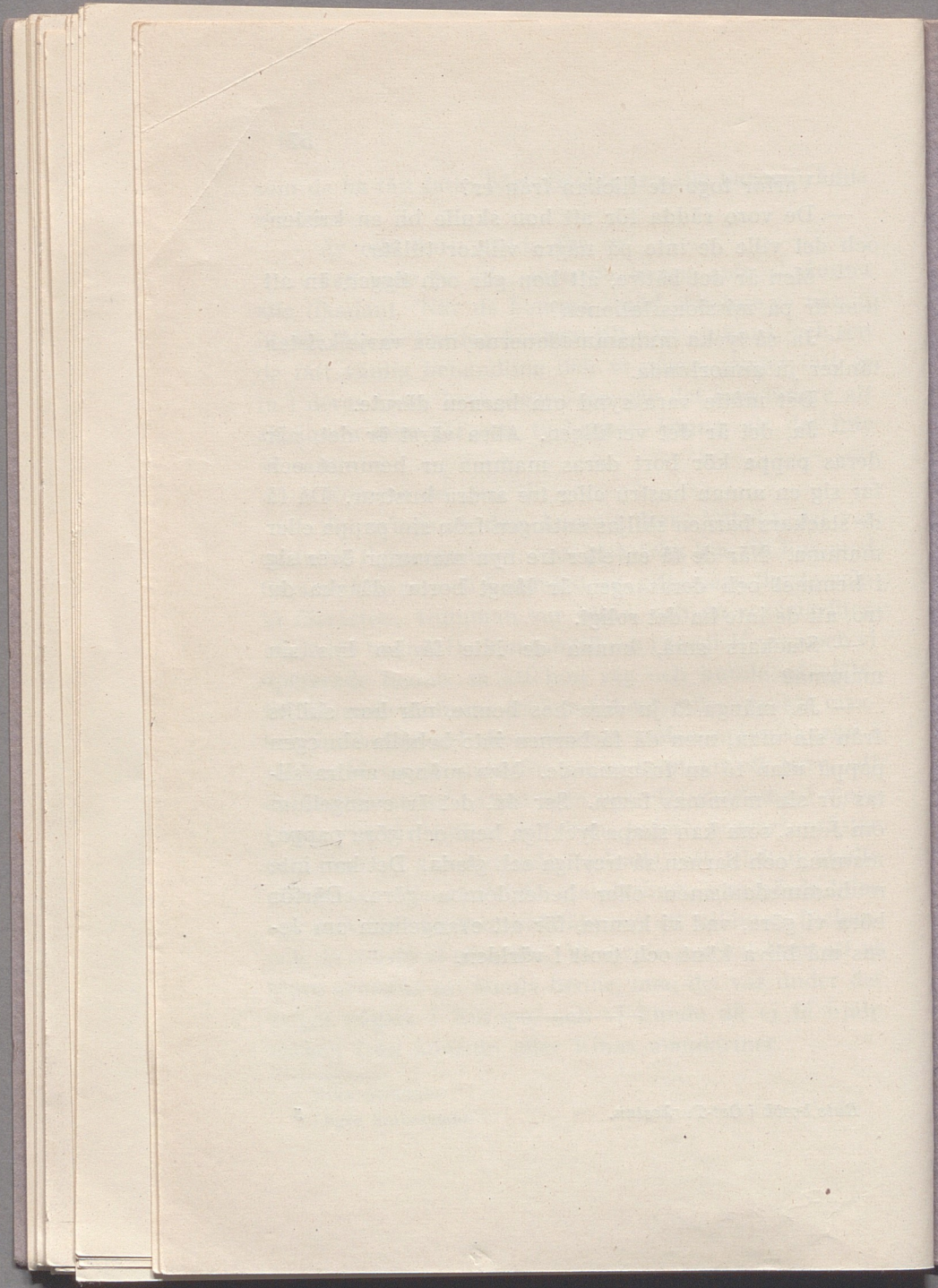
— Ja, så tycka muhammedanerna, men varje kristen tänker ju annorlunda.

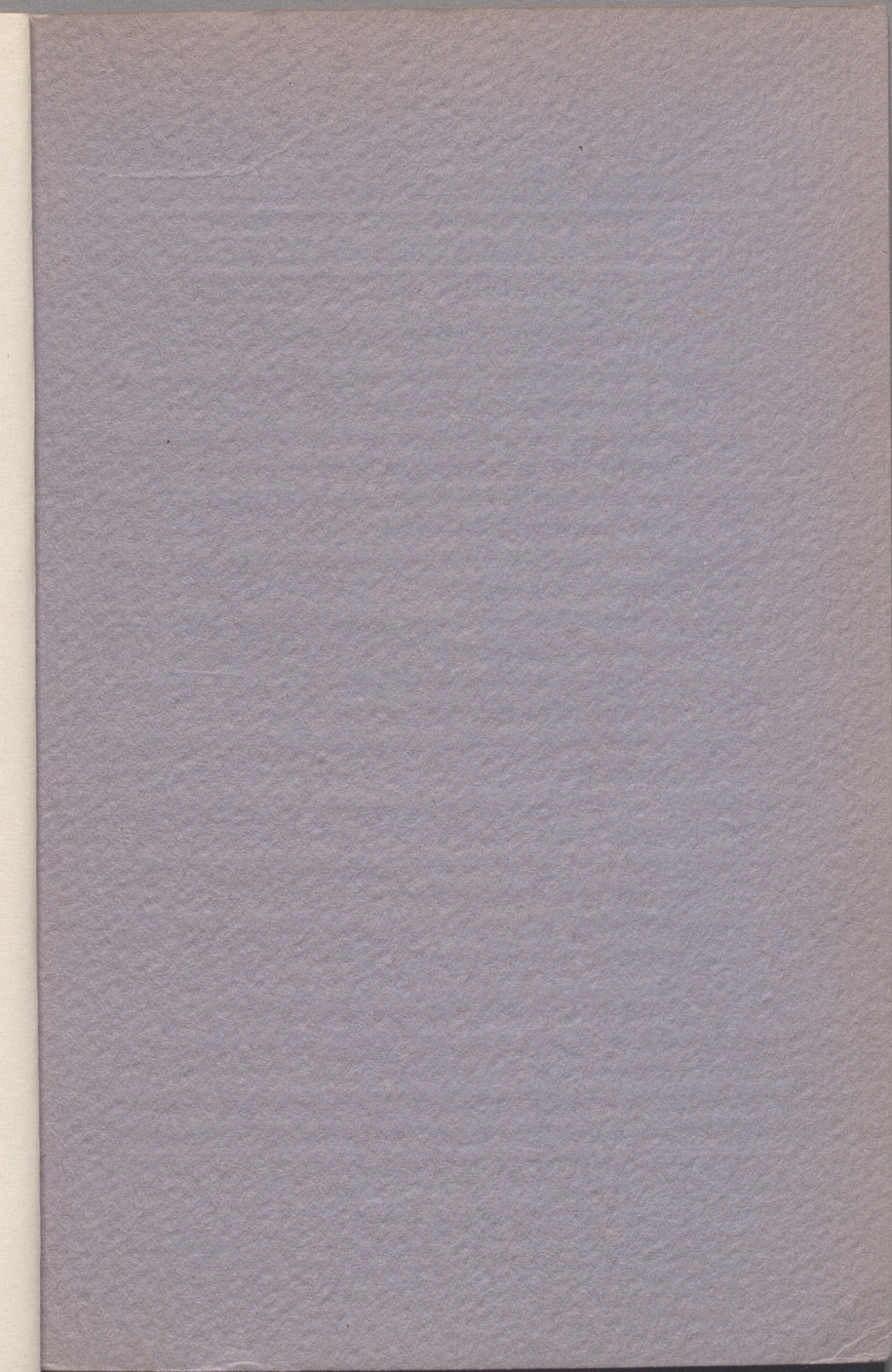
— Det måtte vara synd om barnen därute.

— Ja, det är det verkligen. Allra värst är det, när deras pappa kör bort deras mamma ur hemmet och tar sig en annan hustru eller tre andra hustrur. Då få de stackars barnen skiljas antingen från sin pappa eller mamma. När de få en eller tre nya mammor över sig i hemmet och deras egen är långt borta, då ska du tro, att de inte ha det roligt.

— Stackars små, kunna de inte få bo hos sin mamma?

— Jo, många få ju vara hos henne, när hon skiljts från sin man, men då få barnen inte behålla sin egen pappa utan få en främmande. Men många andra slitas ur sin mammas famn. Ser du, det är evangelium om Jesus, som kan skapa lyckliga hem och göra pappa, mamma och barnen så trevliga och glada. Det kan inte muhammedanismen eller hedendomen göra. Därför böra vi göra, vad vi kunna, för att evangelium om Jesus må bliva känt och trott i världen.

SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS
SÖNDAGSSKOLBIBLIOTEK

SERIEN I (Biografier)

1. **Samuel Crowther.** Slavgossen, som blev biskop. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
2. **David Livingstone.** Upptäcktsresanden och människovännen. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
3. **William Carey.** Skomakaren som blev professor. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
4. **David Zeisberger.** Den röde mannens vän. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
5. **Robert Morrison.** Banbrytaren i Kina. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
6. **James Chalmers.** Bland vildarna på Söderhavsöarna. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
7. **Alexander Mackay.** Ugandas hjälte. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
8. **Greve Zinzendorf och missionen.** Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
9. **François Coillards underbara livsgärning.** Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.
10. **Booker Washington.** Negerrasens Moses. Av J. E. Lundahl. Pris 25 öre.

SERIEN II (Missionsberättelser)

Ruts besök i Ost-Turkestan. Av L. E. Högberg. Pris 50 öre.

=====
Ovanstående böcker anbefallas på det varmaste till spridning i hem och söndagsskolor.
=====

Pris 50 öre.

www.books2ebooks.eu